

Uiteraard ontbraken de VGN en Kleio niet.

Historisch besei in Tilburg

40

Op zaterdag 24 november j.l. was het weer zover. Tussen de vier- en vijfhonderd historici en mensen die op een of andere manier aan het historisch bedrijf in Nederland verbonden waren, of erin geïnteresseerd, kwamen van heinde en verre naar de Nationale Geschiedenisdag 2001.

de geschiedenis dagen

De Tilburgse universiteit was gastheer en bood de equipment voor een onberispelijke ontvangst. De organisatie was in handen van het Nederlands Centrum voor Volkscultuur. De talloze bloeiende historische verenigingen in het zuiden van ons land speelden terecht een keertje een thuiswedstrijd bij een landelijk evenement.

Zo'n geschiedenisdag is eigenlijk een soort vakbeurs. Elk zichzelf respecterend historisch tijdschrift of uitgeverij en elke actieve historische vereniging heeft er een kraam.

Daarnaast was het druk in de wandelgangen; de Geschiedenisdag bood vakgenoten de mogelijkheid elkaar weer eens te zien en te spreken, banden aan te halen, afspraken te maken, plannen te beramen.

Het openingsdebat: Historisch besei in een multiculturele samenleving.

Het zwaartepunt van zo'n dag vormen natuurlijk de plenaire debatten, de presentaties en de workshops. De kersverse

Amsterdamse hoogleraar Volkscultuur Gerard Rooijackers mocht - na de openingswoordjes van Ineke Stroucken, directeur van het NCV, en KUB-voorzitter Yvonne van Rooij - als panelleider de aftrap verrichten.

Rooijackers voerde de commotie rond de aangespoelde mummie Ijsbrand op als voorbeeld van hoe dominant het etnisch gevoel kan zijn bij het opeisen van het verleden.

Het begrip historisch besei bleek moeilijker dan gedacht. Iedereen had daarmee iets anders voor ogen. Bastiaan Bommeljé moest er niets van hebben. Zijn het niet de verzamelde vooroordelen van mensen? Hij pleitte ervoor om het zo intens mogelijk te bestrijden. *'Ik ben tegen een normatieve benadering van de geschiedenis.*

Geschiedenis is een argumentatieve wetenschap, het gaat om het informatiegehalte.'

Voor Judith Belinfante betekende het: weten waar je vandaan komt, teneinde te weten waar je heengaat. Volgens Arie Wilschut moeten we historisch besei niet verwarren met historische interesse en feitenkennis. Het gaat erom wat we met de kennis van het verleden doen. Wie ongeschoold met het verleden omgaat trekt dat verleden naar zich toe:

'Ik praai in mijn lessen nooit over 'wij' als ik het over Nederland heb. Het 'wij-zij'-idee leidt alleen maar tot een ongewenste attitude: zie Kosovo of Noord-Ierland'.

Het debat onttaarde in een nietes-welles over de vraag of de etnische component afdoende present is in onze musea. Moet het Rijksmuseum meer over de minderheden tentoonstellen?

Workshops: geschiedenis op internet

De workshops en presentaties gaven iedere congresbezoeker de gelegenheid iets van eigen gading uit te zoeken. Zij gingen ondermeer over museaal beleid, cultureel erfgoed en internet, lokale geschiedenis en regionale media, nieuwe Nederlanders en archieven, traditionele sporten, digitalisering en conservering, muziek en historisch besei, en techniekgeschiedenis.

Wij volgden een presentatie 'geschiedenis op het internet', een interessante vergelijking tussen Studybuddy en historisch huis. Nu het web langzaam volwassen wordt, is de vraag naar kwaliteit gerechtvaardigd. De makers van beide websites gaven inzicht in de keuzeprocessen die aan de inhoud van hun product ten grondslag liggen. De talloze vragen uit de zaal maakten wel duidelijk hoe groot de informatiebehoefte van de consument is, en voor welke thema's de webmasters momenteel nog zoekende zijn naar de juiste vorm.

Historisch besei en onderwijs

De workshop 'Historisch besei en onderwijs' van de Didactiekcommissie van de VGN puijde uit. De aanwezigen kregen twee contrasterende modellen geschiedenisles te zien. Het publiek speelde een modale 4-havo-klas, 's middags het zevende uur, dus niet meer zo fris.

Allereerst hield Marcel Nonhebel (Grotius College Delft) als vertellend geschiedenisdocent een monoloog, zijn persoonlijke herinneringen aan de beelden van de Koude Oorlog. Hoe je als tiener in de jaren vijftig-zestig een eenzijdig beeld voorgetoverd kreeg: de goeden tegen de slechten. Een boeiend betoog, makkelijk te volgen, geen aantekeningen op het bord, geen interactie met het publiek. Daarna werd de klas door Tineke de Danschutter en Esther Koops (resp. vacdidactica te Groningen en lerares) onderworpen aan een alternatieve les over de Koude Oorlog. In groepjes moest men bronnen (geluidsbandjes, cartoons) analyseren en er vijandbeelden uit destilleren, waarna rapportage. Onder leiding van Elise Storck kreeg het publiek beide benaderingen te evalueren.

Doordat de lesvormen karikaturaal-eenzijdig aan de deelnemers werden voorgehouden, de bronnen niet alle even geschikt waren en doordat de discussietijd veel te kort was, kwam er uit deze levendige werkgroep wellicht toch niet wat de makers zich ervan hadden voorgesteld, maar het idee was leuk.

HollandRama

HollandRama - de herinneringsmachine - is een activiteit van het Openluchtmuseum in Arnhem. Directeur Ton Wagemakers vertelde over de bedoeling en achtergronden van deze 'meest debiele activiteit die je je kunt voorstellen', zoals het

in het *Historisch Nieuwsblad* heette. Voor je gevoel vliegend over Nederland in een capsule, zie je allerlei beelden beneden, die op een of andere manier aanspreken. De beelden zijn historisch volledig verantwoord - de links naar de kijkers zitten in antropologische uitgangspunten: voeding, een huwelijk, ijs en sneeuw, maar niet in een bepaalde tijd. Het gaat hier niet om informatie en kennisverwerving maar om de reactie van de kijker. Het is de bedoeling dat oudere mensen gaan zeggen: 'He, dat weet ik nog van vroeger', en aan het uitleggen en vertellen gaan. De doelgroep is dan ook niet de historisch ontwikkelde HN-journalist, maar men richt zich op oudere bezoekers met kinderen. Een interessante invalshoek, die ook vragen oproept. Wat hebben allochtone-Nederlanders hieraan bijvoorbeeld?

Techniekgeschiedenis

In de workshop over Techniekgeschiedenis vertelden Dick van Lente (wetenschapper) en Jan Korsten (uitgever van de series over Techniek in Nederland in de 19e en de 20e eeuw) over de bijdrage die meer kennis van techniek aan ons inzicht in het verleden kan bieden. Over het algemeen is de interesse van historici gering, ook in schoolboeken komt vrijwel geen techniekgeschiedenis voor. Typisch dat zo'n volledige technische samenleving als de onze techniek beschouwt als een oninteressant gegeven en alleen de besluitvorming erover meeneemt. De sprekers pleitten voor meer belangstelling op school voor techniek en haar geschiedenis. De serie boeken over de negentiende en twintigste eeuw geeft een overvloed aan informatie, die bijvoorbeeld de geschiedenis van de eigen omgeving uitgesproken kan verrijken. Wat

denk je van de Limburgse mijnen? Van huishoudtechnologie? Van de ontwikkelingen in de geneeskunde?

Slotdebat: Historisch besef en grote maatschappelijke vraagstukken

Het slotdebat ging tussen enkele onderzoekers met een overheidsopdracht (SOTO, Zorreguieta, Indische excessen). Naast historici (Jan Bank, Henk Schulte Nordholt, Martin Bossenbroek, M. Baud) zaten de politici Middelkoop en Max van den Berg in het forum; voorzitter was Hans Blom.

Het debat werd nogal bepaald door een artikel in *NRC/Handelsblad* waarin André Gerrits en Ido de Haan zich zeer kritisch hadden uitgelaten over vakgenoten als klusjesmannen van de overheid. Die aantijging konden Bank, Baud en Bossenbroek natuurlijk niet over zich heen laten gaan.

Schulte Nordholt voelde zich ingehuurd als 'zeurkous': een echt diepgravende stu-

die van ons koloniale verleden moet naar zijn mening nog geschreven worden. Als je dan overheidsopdrachten naar deelaspecten accepteert, schrijf je een reflex, in plaats van een reflectie. Hij hekelde de kleinzielige teksten die koningin Beatrix in 1999 in Indonesië moest uitspreken. Die getuigden zeker niet van historisch besef.

Bossenbroek (SOTO) vond hierin geen argument om opdrachten te weigeren. Hij vond dat zijn lijvige studie wel degelijk erin slaagde de waarheid te vinden en die boodschap naar het publiek over te brengen.

Al met al was het een geslaagde geschiedenisdag. Wel wat kort gezien de grote keuze uit workshops en debatten. Maar het herhalen waard. En dan misschien weer in twee dagen zoals de eerste keer in Amsterdam? En niet ieder jaar, maar om het jaar?

Jan van Oudheusden

Het forum van het slotdebat: v.l.n.r. Middelkoop, Bank, Blom, Van den Berg, Schulte Nordholt, Bossenbroek en Baud.